

श्री.जयदिप डाकरे सर श्री.प्रविण डाकरे सर

Subscribe

इयत्ता - सहावी (14 जुलै) माझा अभ्यास

Subscribe

शासनाच्या 45 दिवसांच्या ब्रीज कोर्ससोबत माझा अभ्यास PDF

शासनाच्या ब्रीज कोर्ससोबत क्षमता प्राप्त विद्यार्थ्यांसाठी चालू इयत्तेचा अभ्यासक्रम समाविष्ट

दिवस चौदा :

गतवर्षीच्या क्षमता प्राप्त विद्यार्थ्यांसाठी चालू इयत्तेचा नियमित अभ्यासक्रम समाविष्ट.

टेस्ट
मोडवा

वाचा व समजून घ्या.

सराव करा.

३

डॉ. कलाम यांचे बालपण

डॉ. ए.पी.जे. अब्दुल कलाम - (१९३१-२०१५) विख्यात अणुशास्त्रज्ञ, भारताचे माजी राष्ट्रपती, मनस्वी वृक्षप्रेमी, हाडाचे शिक्षक आणि बालकप्रेमी. 'विंग्ज ऑफ फायर', 'इंडिया २०२०', 'ए व्हिजन फॉर द न्यू मिलेनियम' आणि 'इग्नायटेड माइंडस्' इत्यादी पुस्तके प्रसिद्ध. 'पद्मभूषण', 'पद्मविभूषण' आणि 'भारतरत्न' पुरस्कारांनी सन्मानित. डॉ. कलाम यांच्या 'विंग्ज ऑफ फायर' या आत्मचरित्राचा माधुरी शानभाग यांनी 'अग्निपंख' या नावाने अनुवादित केलेल्या पुस्तकातून खालील प्रसंग घेतले आहेत.

प्रतिकूल परिस्थितीवर मात करत शिकण्याची जिद्द, त्यांच्या जीवनावर आई-वडिलांचा पडलेला प्रभाव आणि बहिण-भाऊ यांचा सहवास यांतून डॉ. ए.पी.जे. अब्दुल कलाम यांच्या बालपणीच्या जडणघडणीचे चित्रण या पाठातून केलेले आहे.

- तुम्हांला वाचन करायला आवडते का ?
- तुम्ही कोणकोणती पुस्तके वाचली आहेत ?
- त्यांतील कोणते पुस्तक तुम्हांला सर्वात जास्त आवडले ? का ?
- तुम्हांला आवडलेल्या पुस्तकातील चार वाक्ये लिहा.

माझ्या बालपणीच्या जगात पुस्तकं म्हणजे माझ्यासाठी एक दुर्मिळ वस्तू होती. आमच्या गावात एस.टी.आर. माणिकम नावाचे एक क्रांतिकारक राष्ट्रभक्त राहत होते. त्यांच्याकडे पुस्तकांचा बऱ्यापैकी संग्रह होता. त्यांनी मला पुस्तके वाचण्यासाठी सदैव उत्तेजन दिले. मीही मिळेल ते वाचत गेलो. पुस्तके मागण्यासाठी मी त्यांच्या घरी धाव घेत असे.

माझ्या लहानपणी शमसुद्दीन नावाच्या माझ्या एका दूरच्या भावाचा माझ्यावर बराच प्रभाव होता. रामेश्वरमध्ये येणाऱ्या वर्तमानपत्रांचा तो एकुलता एक वितरक होता. रोज सकाळच्या रेल्वेगाडीने 'पंबन' गावाहून वृत्तपत्रांचे गट्टे येत. गावातल्या हजारभर

सुशिक्षितांच्या वाचनाची गरज भागवणाऱ्या शमसुद्दीनचा व्यवसाय म्हणजे एकखांबी तंबू होता. स्वातंत्र्याच्या चळवळीची वाटचाल ग्रामस्थांना समजणे हे महत्त्वाचे कार्य त्यातून साधत असे. कुणाला भविष्य जाणून घेण्यात रस असे, तर कुणी चेन्नईच्या (मद्रास) बाजारपेठेतले सोन्याचांदीचे भाव समजण्यासाठी उत्सुक असत. थोडेजण जिज्ञासूवृत्तीने हिटलर, महात्मा गांधी आणि बॅरिस्टर जीनांबद्दल गांधीयानि चर्चा करत; पण झाडून सर्वजणांना पेरियार ई. व्ही. रामस्वामी यांच्या चळवळीबद्दल जाणून घेण्यात रस होता. 'दिनमणी' हे त्या वेळचे सर्वात लोकप्रिय 'तमिळ' वर्तमानपत्र होते. छापलेले शब्द त्यावेळी मला वाचायला येत नसत. त्यातील चित्रांकडे बघून मी समाधान मानत असे. शमसुद्दीन आपल्या गिऱ्हाइकांना पेपरचा अंक वाटण्यापूर्वी मी त्यातील चित्रे बघून घेत असे.

मी आठ वर्षांचा असताना सन १९३९ मध्ये दुसरे महायुद्ध पेटले. काय कारण असेल ठाऊक नाही; पण त्या सुमारास बाजारात चिंचोक्यांना अचानक भरपूर मागणी आली. मी चिंचोके गोळा करून मशिदीजवळच्या एका दुकानात देत असे आणि अख्खा

एक आणा कमावत असे. माझ्या वडिलांनी लाकडी नौका बांधायचा व्यवसाय करायचे ठरवले. अहंमद जलालुद्दीन नावाच्या एका आमच्याच गावातल्या कंत्राटदाराबरोबर समुद्रकिनारी ते रोज काम करू लागले. पुढे जलालुद्दीन यांनी माझ्या बहिणीशी-जोहराशी विवाह केला आणि आमच्याशी नाते जोडले. जलालुद्दीन मला युद्धाच्या कथा सांगत असे आणि मग दिनमणीच्या शीर्षकातून मी त्या शोधत राही. आमच्या छोट्या दूरस्थ गावात युद्धाचे दृश्य परिणाम जाणवणे जवळजवळ अशक्य होते; पण हळूहळू भारताला सक्तीने युद्धात सामील व्हावे लागले आणि देशात आणीबाणी पुकारली गेली.

रोज सकाळी पंढनहून येणारी रेल्वेगाडी रामेश्वरमला थांबेनाशी झाली. हा युद्धाचा आमच्या गावावर पहिला ठळक परिणाम झाला होता. मग चालत्या रेल्वेगाडीतून वर्तमानपत्रांचे गठ्ठे रामेश्वरम ते धनुष्कोडीदरम्यान खाली फेकले जात. ते गठ्ठे गोळा करण्यासाठी शमसुद्दीनला कुणीतरी मदतनीस हवा होता. माझ्यापेक्षा दुसरा योग्य उमेदवार त्याला कुठून मिळणार? माझ्या आयुष्यातील पहिली कष्टाची कमाई करायला शमसुद्दीनचा असा हातभार लागला. आज अर्धशतकानंतर मी वळून त्या क्षणांकडे पाहतो आणि त्यावेळी स्वतःच्या कष्टाने मिळवलेल्या पहिल्या कमाईचा अभिमान आजही माझ्या मनातून ओसंडून वाहू लागतो.

माझ्या वडिलांकडून मी प्रामाणिकपणा आणि स्वयंशिस्त शिकलो, तर आईने मला चांगल्यावर विश्वास ठेवायची आंतरिक शक्ती दिली, दयाळू वृत्ती दिली. अर्थात माझ्या तिन्ही भावांनी आणि एका बहिणीनेदेखील हा ठेवा त्यांच्याकडून उचलला; पण मला जो जलालुद्दीन आणि शमसुद्दीन यांचा निकट सहवास घडला, त्याने मी स्वतंत्र, वेगळा असा बनत गेलो. शाळेत शिकायला न मिळालेले शहाणपण मी जलालुद्दीनकडून शिकलो, तर शमसुद्दीनकडून मी चेहऱ्यावरून दुसऱ्याच्या मनातले, शरीराची व डोळ्यांची भाषा ओळखायला शिकलो. माझ्यामध्ये जो

सर्जनशीलतेचा स्रोत उगम पावत, फुलत, खळाळत गेला, त्याचे श्रेय मी निःसंशय त्या दोघांच्या सहवासात माझ्यावर पडलेल्या प्रभावाला देतो.

रामेश्वरम सोडून जिल्ह्याच्या ठिकाणी रामनाथपुरमला शिक्षण घेण्यासाठी मी माझ्या वडिलांकडे परवानगी विचारली. विचारात पडल्यासारखे ते क्षणभर गप्प झाले. विचार करता करता त्यांना शब्द लाभावेत आणि ते ओठातून बाहेर पडावेत तसे वडील बोलू लागले. ते मला म्हणाले, 'अबुल, तुला मोठे व्हायचे असेल, तर गाव सोडून शिक्षणासाठी बाहेर जायलाच हवे. सीगल पक्षी घरटे सोडून, एकटे दूरवर उडत जातात आणि नवे प्रदेश शोधतात. तसे या मातीचा आणि इथल्या स्मृतींचा मोह सोडून तुझ्या इच्छा-आकांक्षा जिथे पूर्ण होतील, तिथे तुला जायला हवे. आम्ही आमच्या प्रेमाने तुला बांधून ठेवणार नाही, आमच्या गरजा तुझा रस्ता अडवणार नाहीत.' माझी आई मला दूर पाठवायला काळजीने आढेवेढे घेत होती.

शमसुद्दीन आणि जलालुद्दीन माझ्यासोबत रामनाथपुरमला आले. त्यांनी माझे नाव शाळेत घातले, माझी राहण्याची नीट व्यवस्था केली, पण श्वाई हायस्कूल अन् या नव्या वातावरणात माझा जीव रमेना. पन्नास हजारांवर वस्ती असलेल्या या शहरात सदैव गजबज असायची; पण रामेश्वरमला जसा एकजिनसीपणा होता तसा इथे माझ्या अनुभवाला आला नाही. मला घराची ओढ अस्वस्थ करायची आणि म्हणून रामेश्वरमला जायची प्रत्येक संधी मी उडी मारून साधायचो. इथे असलेल्या शिक्षणाच्या उदंड संधीपेक्षा आईच्या हाताच्या गोड पोळ्यांची ओढ मला मोलाची वाटत असे. हळूहळू माझे घरापासून दूर जाणे मी स्वीकारत गेलो. नव्या वातावरणाशी जुळवून घ्यायचे मी मनाशी ठरवले. कारण माझ्या वडिलांच्या माझ्याकडून विशेष अपेक्षा आहेत हे मला ठाऊक होते. मी कलेक्टर व्हावे अशी त्यांची इच्छा होती. त्यांचे स्वप्न पुरे करणे माझे कर्तव्य होते. त्यासाठी रामेश्वरमध्ये वाटणारी सुरक्षितता, तिथले प्रेमळ वातावरण यांचा त्याग करणे मला भाग होते.

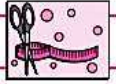
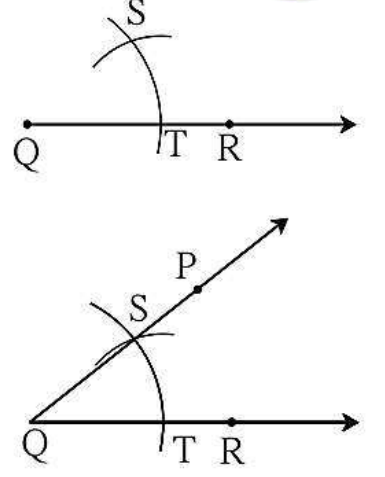
✚ निरीक्षण करा व कोनदुभाजक काढा.

2

कोन

टेस्ट
मोडवा

- कंपासमधील अंतर न बदलता आता कंपासचे टोक बिंदू T वर ठेवा आणि पूर्वी काढलेल्या कंसाला छेदणारा दुसरा कंस काढा. दोन्ही कंसांच्या छेदनबिंदूस S नाव द्या.
- किरण QS काढा. या किरणावर आकृतीत दाखवल्याप्रमाणे P बिंदू घ्या.
- तयार झालेला $\angle PQR$ हा $\angle ABC$ एवढा आहे, हे कोनमापकाच्या साहाय्याने तपासून घ्या.

हे करून पाहा.

- (1) कोनदुभाजकाची रचना करून 30° मापाचा कोन काढा.
प्रथम 60° मापाचा $\angle ABC$ काढा. कंपास व पट्टीच्या साहाय्याने $\angle ABC$ दुभागा. मिळणाऱ्या प्रत्येक कोनाचे माप किती ते कोनमापकाने मोजा.
- (2) कोनदुभाजकाची रचना करून 45° मापाचा कोन काढा.
एकमेकींना छेदणाऱ्या दोन लंब रेषा काढा व कोनदुभाजकाची रचना करून 45° मापाचा कोन काढा.

सरावसंच 3

1. कंपासपेटीतील योग्य साहित्य वापरून खालील कोन काढा. कंपास व पट्टीचा उपयोग करून तो दुभागा.
(1) 50° (2) 115° (3) 80° (4) 90°

ॐॐॐ

ICT Tools or Links

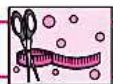
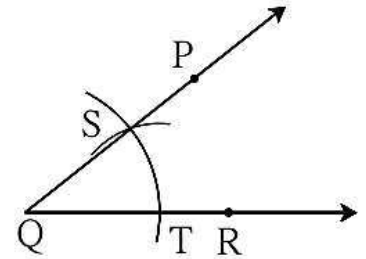
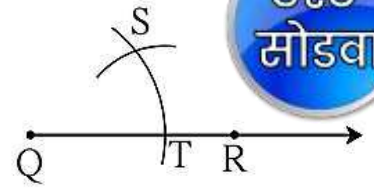
Geogebra मधील विविध tools चा वापर करून वेगवेगळ्या कोनांचे आकार काढा. त्यांच्या मापांमध्ये move option चा वापर करून होणारे बदल अनुभवा.

2 Angles

Observe and draw the angle divider.

- Now place the compass point on point T.
- Using the distance equal to DE, draw an arc to cut the previous arc at S.
- Draw the ray QS. Take any point P on ray QS.
- Using a protractor verify that the $\angle PQR$ so formed is of the same measure as $\angle ABC$.

Try this.

(1) Construct an angle bisector to obtain an angle of 30° .

First construct an $\angle ABC$ of measure 60° . Use a compass and ruler to bisect $\angle ABC$. What is the measure of each angle so formed? Verify using a protractor.

(2) Construct an angle bisector to draw an angle of 45° .

Draw two intersecting lines perpendicular to each other. Construct an angle bisector to get an angle of 45° .

Practice Set 3

* Use the proper geometrical instruments to construct the following angles. Use the compass and the ruler to bisect them.

(1) 50°

(2) 115°

(3) 80°

(4) 90°

ICT Tools or Links

Use the tools in Geogebra to draw angles of different measures. Use the 'move' option and see how the measures of the angle change!

Read and understand.

POINTERS

1. Listen to the story carefully.

As you listen, tick only those words that appear in the story.

wild mild oar boar ox box fox dark bark gun fun

saw raw please tease talk walk pay day word work

hard card won't want chance dance

The teacher should read out the story slowly, saying each word carefully.

2. Find and label the following in the picture on page 7.

- a wild boar
- tusks
- a tree trunk

3. Listen carefully and answer the questions orally using only one word or phrase.

(1) One day a wild boar was sharpening his tusks against the bark of a tree.

What was the boar doing?

(2) He was doing it carefully. How was he doing it?

(3) There lived a fox in the same forest. Who lived in the same forest?

(4) When the fox saw the wild boar, he decided to tease him.

Who saw the wild boar? What did he decide to do?

(5) But the boar did not pay any attention to him.

Did the boar pay any attention to him?

The teacher should read aloud each question carefully.

4. Match the words or phrases in 'A' and 'B' with reference to the story.

A

- look for
- make fun of
- sharpen
- pay attention to

B

- tusks
- the fox
- a chance
- other animals

5. The following speeches show up the nature of the speaker.

Guess the speaker – the wild boar or the fox?

- 'I have invited some friends for a party this evening. I must tidy up the house before 4.00 pm.'
- 'I have to catch a 7.00 am train tomorrow. I need to pack my bag tonight.'
- 'These ants are so stupid. All the time they are busy collecting food.'
- 'Sister, thank you for the laddoos. Now, give me a hammer so that I can break them.'

पाठ वाचा व समजून घ्या.

सर्राव

करून पहा.

- तुमच्या परिसरातील/गावातील वस्तु-संग्रहालयाला भेट द्या. तेथे कोणकोणत्या वस्तु आहेत, यावर निबंध लिहा.
- जात्यावरच्या गाण्यांचा संग्रह करा.
- विविध लोकगीते मिळवा. त्यांपैकी एक लोकगीत शाळेच्या सांस्कृतिक कार्यक्रमात सादर करा.

२.३ मौखिक साधने

ओव्या, लोकगीते, लोककथा यांसारखे साहित्य लिहून ठेवलेले नसते. त्याचा कर्ता अज्ञात असतो. ते पिढ्यान्पिढ्या जतन झालेले असते. अशा साहित्याला मौखिक परंपरेने जतन झालेले साहित्य असे म्हणतात. ओव्या, लोकगीते, लोककला यांसारखे

२. इतिहासाची साधने

लोकसाहित्याचे प्रकार यांचा त्यात समावेश होतो. अशा प्रकारच्या साधनांना इतिहासाची 'मौखिक साधने' म्हणतात.

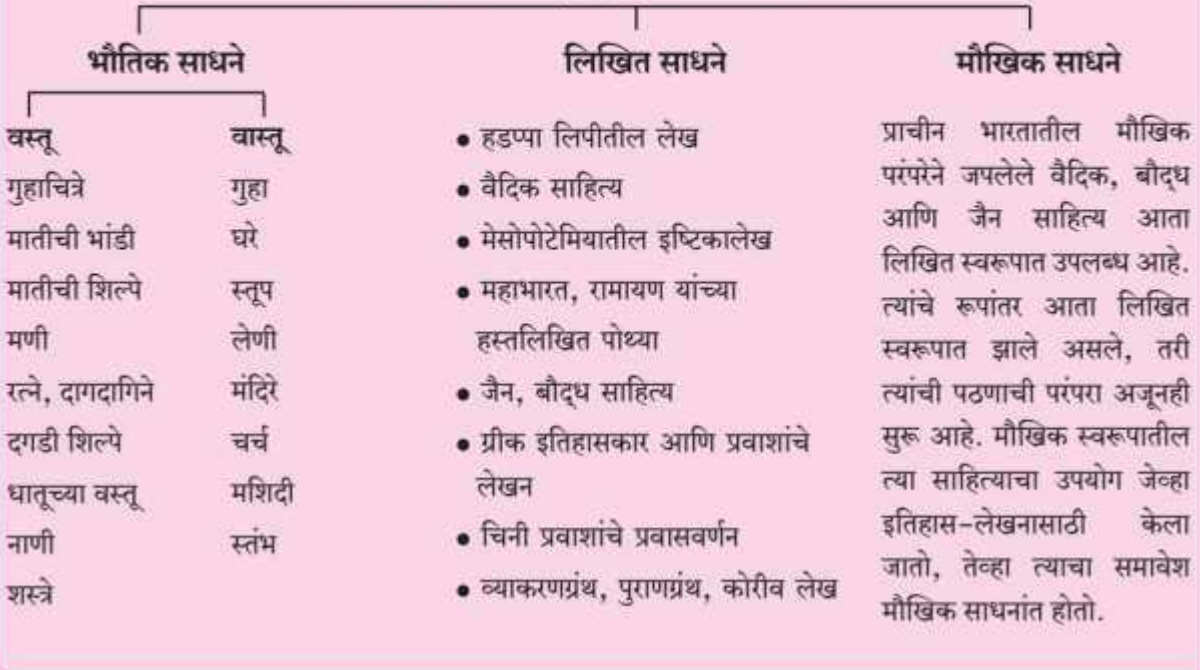
माहीत आहे का तुम्हांला?

- ओवी-
पांडुरंग पिता । रूक्मिण माझी बया ।
आषाढ वारीयेला । पुंडलिक आला न्याया ॥
- लोकगीत-
'महानगरी उजनी' ✧(उज्जयिनी)
लई पुण्यवान दानी
तेथे नांदत होता राजा
सुखी होती प्रजा
तिन्ही लोकी गाजावाजा
असा उजनीचा इक्राम ✧ राजा' ✧(विक्रमादित्य)

माहीत आहे का तुम्हांला?

प्राचीन भारताच्या इतिहास-लेखनाची साधने

१. पृथ्वी आणि वृत्ते

टैस्ट
मोडवा

निरीक्षण करून स्वाध्याय मोडवा.

(क) उत्तरे लिहा.

- (१) उत्तर ध्रुवाचे अक्षांश व रेखांश कसे सांगाल ?
- (२) कर्कवृत्त ते मकरवृत्त हे अंशात्मक अंतर किती असते ?
- (३) ज्या देशातून विषुववृत्त गेले आहे त्या देशांची नावे पृथ्वीगोलाच्या आधारे लिहा.
- (४) वृत्तजाळीचे उपयोग लिहा.

(ड) पुढील तक्ता पूर्ण करा.

वैशिष्ट्ये	अक्षवृत्ते	रेखावृत्ते
आकार		
माप/ अंतर	प्रत्येक अक्षवृत्ताचे माप वेगळे असते.	
दिशा/ संबंध		दोन रेखावृत्तांमध्ये विषुववृत्तावर जास्त अंतर तर दोन्ही ध्रुवांकडे हे अंतर कमी होत जाते.

* उपक्रम

चेंडू घेऊन वृत्तजाळी तयार करण्याचा प्रयत्न करा.
सोबत दिलेली छायाचित्रे पहा.

विशेष मुलांसाठीची वृत्तजाळी

थोडे आठवा.

वाचा व समजून घ्या.

चित्रातील विविध घटकांची यादी करून ते सजीव आहेत की निर्जीव ते ठरवा.

सजीवांची लक्षणे

आपल्या सभोवताली अनेक प्रकारचे प्राणी आणि वनस्पती आढळतात. त्यांमध्ये काही बाबतीत साम्य, तर काही बाबतीत भेद दिसून येतात. तरीही ते सर्व सजीव आहेत हे आपण काही ठराविक वैशिष्ट्यांच्या आधारे ओळखतो. निर्जीवांमध्ये ही वैशिष्ट्ये दिसून येत नाहीत. ही वैशिष्ट्ये म्हणजेच सजीवांची लक्षणे आहेत. या लक्षणांचा आपण अभ्यास करूया.

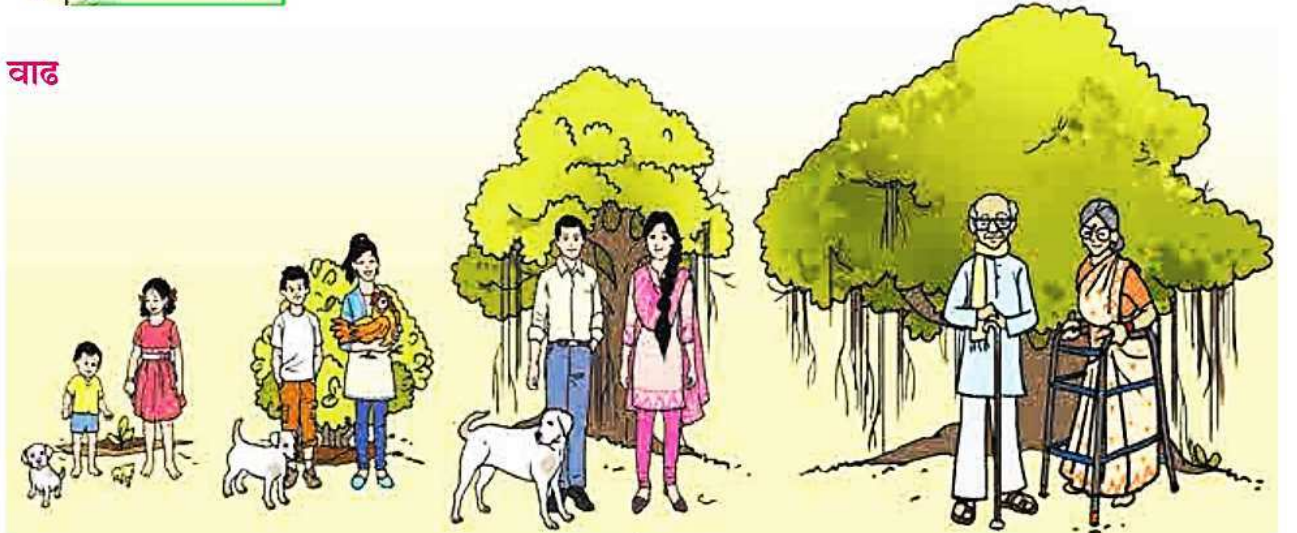
२.१ : परिसरातील विविध घटक

सांगा पाहू !

चित्रातील पिल्ले आणि प्रौढ यांच्यात कोणकोणते फरक दिसून येतात ?

वाढ

२.२ : सजीवांतील वाढ

बाळाची वाढ होऊन त्याचे प्रौढ स्त्री किंवा पुरुषात रूपांतर होते. वाढीच्या काळात उंची, वजन, ताकद इत्यादींमध्ये वाढ होत असते. सर्व प्राण्यांची अशी वाढ होऊन ते प्रौढ होण्यास ठराविक कालावधी लागतो. मानवाच्या अशा वाढीस सर्वसाधारणपणे १८ ते २१ वर्षे लागतात.

कोंबडी, गाय, कुत्रा यांची पिल्ले प्रौढ होण्यास किती कालावधी लागतो याबाबत माहिती मिळवा.

Revision ²

The Living World

Can you recall?

List the things seen in the picture. Say whether they are living or non-living things. **Read and understand.**

Characteristics of living things

There are many kinds of plants and animals around us. They show some similarities and some differences. Yet, with the help of certain features, we can tell that they are all living things. These features are not seen in non-living things. Such features are said to be the characteristics of living things. Let us study these characteristics.

2.1 : Various things in our environment

Can you tell?

What differences do we see between the young ones and the adults in the picture?

Growth

2.2 : Growth in living things

A baby grows up to become an adult person – woman or man. During the period of its growth, the baby gains in height, weight and strength. In the same manner, all animals grow into adults in a certain period. Generally, humans require 18 to 21 years for this growth.

Find out how long it takes for the young ones of hens, cows and dogs to grow into adults.

खोजबीन

ऋतुओं के नाम बताते हुए उनके परिवर्तन की जानकारी प्राप्त करो और लिखो ।

सुनो तो जरा

त्योहार संबंधी कोई एक गीत सुनो और दोहराओ ।

बताओ तो सही

'शालेय स्वच्छता अभियान' में तुम्हारा सहयोग बताओ ।

वाचन जगत से

कविवर सुमित्रानंदन पंत की कविता का मुखर वाचन करो ।

मेरी कलम से

सप्ताह में एक दिन किसी कविता का सुलेखन करो ।

* रिक्त स्थानों की पूर्ति करो :

१. नहीं कुछ है ।
२. गिरी से फिर, चढ़ी आम ऊपर ।
३. वहाँ, में, लहर खूब मारी ।
४. हिलाया-झुलाया गिरी पर न ।

सदैव ध्यान में रखो

प्लास्टिक, थर्माकोल आदि प्रदूषण बढ़ाने वाले घटकों का उपयोग हानिकारक है ।

विचार मंथन

॥ हवा प्रकृति का उपहार, यही है जीवन का आधार ॥

अध्ययन कौशल

वायुमंडलीय स्तर दर्शाने वाली आकृति बनाओ ।

* दर्पण में देखकर पढ़ो ।

पहचानो हमें

स्वयंमूल्यमापन चाचणी पहा खालील लिंकवर..

पहिली	दुसरी	तिसरी	चौथी	पाचवी	सहावी	सातवी
क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा

माझा ऑनलाईन अभ्यास – प्रत्येक घटकाच्या टेस्ट सोडवा खालील लिंकवरून

सहावी मराठी	सहावी गणित	सेमी गणित	सहावी इंग्रजी	सहावी इतिहास
क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा
सहावी भूगोल	सहावी विज्ञान	सेमी विज्ञान	सहावी हिंदी	
क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	

दररोजच्या माझा अभ्यास pdf तुम्हाला खालील लिंकवर मिळतील.

पहिली	दुसरी	तिसरी	चौथी	पाचवी	सहावी	सातवी
क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा

इतर इयत्तांच्या ऑनलाईन टेस्ट सोडवा खालील लिंकवरून...

पहिली	दुसरी	तिसरी	चौथी	पाचवी	सहावी	सातवी
क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा

MiniShala शैक्षणिक ॲप्स खालील लिंकवरून डाऊनलोड करा.

पहिली	दुसरी	तिसरी	चौथी	पाचवी	सहावी	सातवी
		आठवी	नववी	दहावी		

गुरुमाऊली शैक्षणिक ॲप्स - [Click Here](#)